

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายชัช ชลวร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙ - ๒๐/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๕/๒๕๕๖

วันที่ ๑๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติปฎิพ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๕ กรณีพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ ซึ่งบัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล นั้น ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วน ในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น โดยศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๔ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เนื่องจากพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ เป็นข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบของบุคคล โดยกำหนดให้รับผิดชอบจากสถานะของบุคคล ที่มีตำแหน่งเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลไม่ต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นก่อน และ เป็นการกำหนดให้รับโทษเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่นซึ่งหมายถึงนิติบุคคลที่กระทำ ความผิด

สำหรับประเด็นในคดีนี้ พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติปฎิพ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล เว้นแต่กรณี ตามมาตรา ๗๒/๒ ให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบใน

การดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น มาตรา ๗๒/๕ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลต้องรับโทษ เมื่อมีกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งหมายความว่าหากนิติบุคคลกระทำความผิดและรับโทษทางอาญาให้สันนิษฐานว่ากรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นได้กระทำความผิดและต้องรับโทษทางอาญาเช่นเดียวกันกับนิติบุคคล ดังนี้ พระราชบัญญัติปี พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้บุคคลต้องรับผิดอาญาจากการกระทำความผิดของบุคคลอื่น อันเนื่องมาจากสถานะของบุคคล โดยไม่ปรากฏว่ามีกรกระทำหรือมีเจตนากระทำผิดกับนิติบุคคล แม้ว่าความในตอนที่ท้ายของพระราชบัญญัติปี พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ที่บัญญัติให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นไม่เป็นผู้กระทำผิดกับนิติบุคคล หากพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นก็ตาม แต่ก็เป็นการผลัการะการพิสูจน์โดยนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการพิจารณาทางอาญาในลักษณะของการสันนิษฐานว่าเป็นผู้มีความผิด ดังนั้น พระราชบัญญัติปี พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีหลักการกำหนดความรับผิดทางอาญาของบุคคลทำนองเดียวกันกับกรณีของบทบัญญัติพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ และเป็นบทบัญญัติที่มีการสันนิษฐานไว้ก่อนว่ากรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลมีความผิดซึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติปี พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

นายชัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ